

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА УСТАНОВА
«УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ»
(УКРНДІЕП)**

**ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ**

Гриценко А. В., д-р геогр. наук

Васенко О.Г., канд. біол. наук

Фактори, які характеризують сучасний екологічний стан в державі:

- військова агресія Російської Федерації;
- загрози екологічного тероризму;
- виникнення нових факторів та джерел, що викликають загрози екологічній безпеці, зокрема, біологічної (інтродукція рослинних та тваринних неаборигенних видів, мікроорганізмів тощо) та кліматичної природи;
- інші фактори, що пов'язані з військовими діями на території України та транскордонними впливами.

Заплановані наукові дослідження установи на 2022-2024 роки, які спрямовані на ³ вирішення екологічних проблем в Україні, в тому числі тих, що виникають внаслідок військових дій:

- оцінювання з використанням біологічних та хімічних методів токсичного впливу наслідків бойових дій на наземні та водні екосистеми території України (грунти, вода, атмосферне повітря, рослинний і тваринний світ);
- підготовка матеріалів для розрахунків екологічних та економічних збитків внаслідок бойових дій;
- проведення екологічного моніторингу та розроблення заходів щодо попередження негативного впливу судноплавства на українську та румунську частини пониззя (дельти) Дунаю з урахуванням наслідків бойових дій;
- встановлення впливу стоку з урбанізованих територій, порушених бойовими діями, на екологічний стан водних об'єктів та наземних екосистем з використанням методів біологічної індикації та біотестування;
- розроблення комплексних водоохоронних заходів для відновлення та забезпечення задовільного стану водних об'єктів і водних масивів;
- встановлення критеріїв оцінювання екологічного стану наземних і водних екосистем;
- стратегічна екологічна оцінка планів та програм відповідних рівнів. Оновлення методичної бази СЕО відповідно до масштабів відбудови та особливостей післявоєнних умов;
- проведення післяпроектного моніторингу підприємств, що починатимуть або поновлюватимуть свою діяльність у післявоєнних умовах.

Актуальним на сьогодні є:

- Розроблення методики проведення дистанційного моніторингу стану компонентів довкілля тимчасово окупованих територій.

Розроблення методів проведення дистанційного моніторингу навколишнього природного середовища для визначення впливу на довкілля внаслідок дій незаконних збройних формувань, окупаційної адміністрації та/або органів влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України.

Розроблення методики та проведення моніторингу стану ґрунтів, які належать до малопродуктивних та деградованих та забруднених внаслідок бойових дій.

- Розроблення методики проведення моніторингу впливу затоплення шахт та можливості виходу високо мінералізованих шахтних вод на поверхню, їх проникнення у підземні води та потрапляння до річки Сіверський Донець та Азовського моря.
- Дослідження стану впливу на довкілля (ґрунти, вода, атмосферне повітря, харчові продукти, які вирощують поблизу, здоров'я людей) захоронення відходів на полігонах і сміттєзвалищах.
- Розроблення наукового обґрунтування розмірів компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання) для розрахунків збитків внаслідок військових дій країни-агресора.

Актуальним на сьогодні є:

- Проведення оцінки стану та динаміки змін навколишнього природного середовища територій України в зоні можливих транскордонних впливів, зокрема розроблення Хотиславського кар'єру, гідротехнічного будівництва на території Румунії та впливів діяльності інших країн.
- Оновлення методологічних підходів до регулювання граничнодопустимого скидання забруднюючих речовин зі зворотними водами промислових і сільськогосподарських підприємств та населених пунктів у післявоєнний період.
- Розроблення методологічних передумов з оцінки й мінімізації фізичного та біологічного впливу на поверхневі води в умовах сучасних кліматичних змін та бойових дій.
- Розроблення і впровадження для загальноосвітніх навчальних закладів (шкіл, гімназій, ліцеїв) прикладів завдань і вправ за темою збереження біорізноманіття.
- Вивчення стану популяцій та середовища існування птахів водно-болотного комплексу, дослідження сучасного стану видів тваринного світу, зокрема тих, що виконують функції запилювачів рослин, розроблення заходів їх збереження.
- Збереження видів запилювачів на території України.

Актуальним на сьогодні є:

- Розроблення плану дій щодо збереження, відновлення популяцій мігруючих видів птахів суходолу відповідно до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин і міжнародних договорів, укладених в її рамках, з метою забезпечення виконання міжнародних договорів, стороною яких є Україна.
- Підготовка пропозицій щодо забезпечення процесу інтеграції питань збереження біорізноманіття, цінності біорізноманіття та екосистемних послуг у національні та місцеві стратегії розвитку, процеси планування і системи національного обліку та звітності.
- Українське законодавство передбачає імплементацію концепції екосистемних послуг, яка отримала визнання у національних екологічних політиках та законодавстві багатьох країн і потребує як подальшого наукового обґрунтування, так і впровадження заходів на організаційному, економічному, екологічному рівнях з метою забезпечення стійкості екосистем, покращення якості їх послуг, збереження біорізноманіття.
- Підготовка консолідованого переліку видів тварин, що підлягають особливій охороні.
- Удосконалення та інтеграція до основних положень матеріалів ЄС системи регулювання викидів СО₂ в атмосферне повітря.

Таким чином, у сучасних умовах першочергової уваги потребує розробка оперативних заходів, пов'язаних з впливом бойових дій на екологічну ситуацію в Україні, і заходів, спрямованих на вирішення природоохоронних задач у післявоєнний період

Дякую за увагу!